פון דער וואך.

שבת דעם 13-טען ווערט דורך א דעקרעט פון מלוכה-פרעזידענט צונויפגערופען דער סיים. די זי-צונג וועט פארקומען אין שלאס 2 א זייגער נ. מ.

*

דאנערשטאג, איז צוליעב דעם 8-טען יאהרטאג פון פוילענס אונאבהענגיגקייט אין גאנץ פוילען איינגע-ארדענט געווארען גראנדיעזע פייערונגען.

*

מיט'ן ארויסטריט פון די קאמיסיע „אויסצופאר-שען די לאגע פון די נאציאנאלע מינדערהייטען" פון מיטגליעד דעפ. ווירושינסקי, איז די קאמיסיע געווארען אויפגעלעזט.

*

ביים איינשפארונגס-ראט ביי די רעגירונג ווערט געשאפען אווירטשאפטס-קאמיסיע, וועלכע וועט האבען די אויפגאבע צו רעווידירען אלע פארשלאגען פון דער רעגירונג, צי זיי זענען צוגעפאסט לויט די ווירטשאפטליכע פערהעלטענישען אין פוילען.

*

ס'איז אונטערגעשריבען געווארען א פעראָרדנונג פון אינ. מיניסטער גענ. סקלאדקאָווסקי וועגען שטרענג בעשטראפען פאר בעהמען ליכווע-פרייזען פאר דירות.

*

די אונטערהאנדלונגען פון די פוילישע און דייטשע דעלעגאטען וועגען א האנדעלס-טראקטאט און צו מאכען א ענדע מיט'ן צאל קריעג, געהן צו שווער.

*

אין ענגלאנד איז געווארען אקטועל די פראגע צו געבען די סאוויעטען א הלואה פון 10 מיליאן פונט און דערפאר זאל זי בעקומען דעם פערקויף פון רוסישען נאפט אין אייראפא.

*

אין פינאנס-מיניסטעריום ווערט אין די נאהנסטע טעג אדורכגעפיהרט א רעדוקציע פון א רייהע אנ-געזעהענע בעאמטע.

*

לויט די ידיעות פון ווירטשאפטליכע קרייזען זאלען די דייטשע סוחרים זיין גרייט צו געבען די פוילישע האלץ-סוחרים א הלואה אויף איינגע מיל-יאן דאלאר מיט'ן בעדינג, אז די רעגירונג זאל נישט העכערען דעם באהן-טאריף.

*

א טשענסטאכאווער צעלאאיד אינדוסטריע פאבריק האט בעקומען פון די סאוויעטען-מאכט א קאנצעס-יע איבערצונעהמען אין איהר רשות די צעלאאיד און קונסט-פאבריק אין לענינגראד אויף 15 יאהר.

וויכטיגע ידיעות

ג-פראצענטיגער אומזאץ-שטייער

פון 1-טען יאנואר אן וועט פערקלענערט ווערען דער אומזאץ-שטייער פון הורט-האנדעל פון 2 אויף 1 פראצענט. די הנחה וועט חל זיין אויף די פירמעס סיי פון 1-טער סיי פון 2-טער קאטעגאריע, וואס פיהרען האנדעלס-ביכער.

דער צירקוליאר איז שוין אונטערגעשריבען גע-געווארען דורכ'ן פינאנץ-מיניסטער טשעכאָוויטש און וועט פערעפענטליכט ווערען אין די נאהנטסטע טעג.

א וויכטיגע הנחה בנוגע הכנסה-שטייער.

מיר מאכען אויפמערקזאם די סוחרים, ווי אויך אלע איבעריגע צאהלער פון הכנסה-שטייער אויף פאלגענדען וויכטיגען פונקט. נעמליך: אין די פאר-שריפטען וועגען הכנסה-שטייער געפונט זיך צווי-שען אנדערע דער ארטיקעל 67, לויט וועלכען די צאהלער האבען רעכט צו פאדערען פון דער שאץ-קאמיסיע, זי זאל אנווייזען, אויף וועלכען סמך מ'האט דאס פעסטגעשטעלט אזא מין הכנסה-שטייער. אמת, דער פעטענט קען נישט פאדערען קיין שריפטליכע ערקלערונג, ווען ער קומט אבער אין אמט, מוז מען איהם ווייזען אלע אקטען וועגען זיין ענין, און אפילו די פראטאקאלירטע מיינונגען פון די פאך-קענער וועגען זיין שטייער. אויב די בעאמטע זאגען זיך אב ארויסצוגעבען, אדער צו ווייזען אלע דאקו-מענטען, אויף וועלכען סמך מ'האט איהם בעשטימט דעם שטייער,—האט דער פעטענט דאס רעכט צו אפעלירען אין דער העכערער אינסטאנץ.

שוין דער פאקט אליין, וואס מ'ווייזט איהם נישט די אקטען וועגען זייער שטייער, קען דיענען אלס סיבה פון א אפעלאציע אויפ'ן שטייער בכלל.

וועלכע האנדווערקער זענען פטור פון פאטענטען און אומזאץ-שטייער?

ווי בעקאנט האט דאס פינאנץ-מיניסטעריום מיט א צייט צוריק ארויסגעשיקט צו אלע פינאנץ-קאמערן א צירקוליאר, אז האנדווערקער, וועלכע ארבייטען אליין אן א שום געהילף, זענען פטור פון אויסקוי-פען א פאטענט, און די, וואס ארבייטען נור מיט 1 געהילף, דארפען א פאטענט יא אויסקויפען, זיי זע-נען אבער פטור פון צאהלען אומזאץ-שטייער.

די פערשיעדענע פינאנץ-קאמערן האבען אבער אנגעהויבען דעם דאזיגען צירקוליאר אזוי אויסצו-טייטשען, אז גאנץ ווייניג האנדווערקער האבען גע-קענט פון דער הנחה גניסען.

דאס פינאנץ-מיניסטעריום האט דעריבער פונאנ-דערגעשיקט צו אלע פינאנץ-קאמערן א נייעם צירק-קוליאר אונטער'ן נומער L. D. P. O. 12288 III אין וועלכען ס'ווערט אויסגערעכענט 67 פאכען, וועלכע דארפען גניסען פון דער שטייער-הנחה. צווישען זיי: הענטשקע-מאכער, בלעכער, בראנזי-רער, קופער-שמידען, ברוקירער, צעסליאר, צוקער-מאכער, דאך-דעקער, פארבער, פריזירער, ראזירער, פאריקמאכער, גארבער, קאם-מאכער, איינבינדער, יובילער, גראווירער, קאפעליוש-און היטעל-מאכער, זייף-מאכער, מויערער, בעקער, רימארעס, קצבים, שלאסער, סטאלער, בערשטען-מאכער. שוסטער, קא-מאשענמאכער, טאקער, זייגער-מאכער א. א.

די אלע פאכען גניסען פון דער הנחה נור אין דעם פאל, אויב זיי בענוצען זיך נישט ביי זייער ארבייט מיט קיין מעכאנישע קראפט. לויט דער אינסטרוקציע פון מיניסטעריום, זענען פטור פון אויס-קויפען א פאטענט אויך די האנדווערקער, וועלכע האלטען איין געהילף, וועלכער איז יונגער פון 17 יאהר. 2 געהילפען יונגער פון 17 יאהר רעכנען זיך פאר 1 עלטערען מענש, און די דאזיגע בעלי-מלאכות מוזען שוין אויסקויפען פאטענטען. זיי זע-נען אבער פטור פון צו צאהלען אומזאץ-שטייער.

*

אין סאמבאר איז אויסגעפיהרט געווארען א גרוי-סער רויב-אנפאל אויפ'ן אמט פון באהן-הויף. ביי-דענדיק די בעאמטע האט מען צוגערויבט 9 טויזענד זל. און 2 טויזענד אין אויסלענדישע וואלוטע.

דער אנפאל זאל זיין ארגאניזירט דורך דער או-קראאינער מיליטערישע ארגאניזאציע.

פון דער פראווינץ.

סאקאלאוו.

די קריטישע לאגע פון „סומך נופלים".

זונטאג, דעם 7/XI איז פארגעקומען א אויסער-ווערהנליכע אלגעמיינע פערזאמלונג פון די געז. „סומך-נופלים".

דער פרעזעס ה. קייט גיט אב א בעריכט פון דער טעטיגקייט ביז'ן היינטיגען טאג און לעגט פאר — צוליעב דעם, וואס דער „סומך-נופלים" קען ווייטער נישט נאכקומען, צוליעב'ן גרויסען, דעפיציט די צענדליגער טאג-טעגליכע הילף-פאדערענדע — זיך אנצושליסען אין דער ווארשאווער געזעלשאפט „טאז". דער פארשלאג ווערט איינשטימיג אנגענו-מען.

דאן ווערט אויסגעקליבען א דעלעגאציע פון 2 אנגעזעהענע פערזאן, זיך צו פערשטענדיגען מיט דער ווארשאווער געז. „טאז" וועגען שטיצע.

צוויי רעפעראטען...

(בעטראכטונג).

שבת ביינאג, א מאמענט ווען די נשמה יתירה צושפרייט איהרע פליגלען איבער'ן יוד און מאהנט פאר זיך אויך גייסטיגע שפייז, בין איך אוועק אין „בית-יעקב"-שולע אויף א רעפעראט וועגען „אברהם אבינו". א ים מיט פערשיעדענארטיגע אויגען זענען געווענדעט צום רעפערענט, וועלכער שיט מיט פלאם-פייערדיגע לאווען, ווי א שפייענדער וואלקאן. רע-דענדיג מיט'ן גאנצען אייפער פון זיין נשמה וועגען אונזער שטאם-פאטער, דעם וואס צו „ג' שנים הכיר את בוראו" און וועלכער האט שוין אין זעלבען עלטער געהאט דעם מוטה, מיט א האק אין האנד, צו פערניכטען אלע עבודה זרה'ס אין זיין פאטערס שטוב... דער איינדרוק איז א שטארקער, בעזונדערס ביי די „בית-יעקב"-שילערינס, וועלכע זענען פשוט בערוישט און אויף זייערע יונגע פנימ'לאך שוועבט א הימליש פייער'ל, וואס בעדייט אז אויך זיי זענען גרייט צו ווארפען זיך פאר דער האק און מיט איהר פערניכטען די פערשיעדענסטע עבודה-זרה'ס, וועלכע זענען לעצטענס אריינגעווא-פען געווארען אין די יודישע הייזער...

זעהען דאס און שאצען עס אב אלע יודישע טא-טעס און מאמעס?

* *
*

שרייענדע פלוג-בלעטלאך האבען מיר דעם זעל-בען אווענד ארויפגעפיהרט אין דער היגער פאלקס-שולע אויף א צווייטען רעפעראט פון איינעם פון די יודישיסטישע טרעבאדירן וועגען יודישען שול-וועזען. דער רעדנער, אנ'עלטערער ענטבלויזטער הער, וועמענס פריזיר ווי זיין גאנץ געזיכט גיט איהם צו א טיפיש, נישט-יודישען אויסזעהען, רעדט פאר א נישט-גרויסען עולם, עלטערן פון די פאלקס-שול-קינדער, צווישען וועלכע מ'קען זעהען נישט וועניג יודענעס מיט טיעף אראבגערוקטע שייטלען וועלכע זענען עדות אויף זייער אמת'ער פרומקייט.

דער רעדנער רעדט ארום צום ערשט די פאלי-טישע זייט פון יודישען שול-וועזען און געהט נאכ-הער איבער צו דער פראקטישער זייט, אויפווייזענ-דיג, אז יודען זענען די גרעסטע — טויגעניכסטען, זייענדיג הינטערשטעליג אויף אלע געביעטען און דאס האבען מיר נור צו פערדאנקען דעם חדר. א דאנק דעם חדר—שרייט אויס דער רעדנער מיט פערביטערונג—איז נאך מעגליך ביי היינטיגען טאג— רביים (!) און נאך אזעלכע מורא'דיגע זאכען! און דאס פרומקייט, וואס איז שוין פון לאנג אבגעלעבט קען נאך האבען א שליטה אויף דער יודישער גאס.

די מעהר-בעוואוסטזיניגע יודישע פרויען לאזען די אויגען אראב, ווי זיי וואלטען אינסטיקטיוו דער-פיהלט, אז דא וועט צוליעב אייגענע רעקלאמע טיעף בעליידיגט די אלטע ספעציפישע יודישע פע-היגקייטען, וועלכע האט שטענדיג די אנטיסעמיטען די אויגען אויסגעשטאכען... און אז מען טרעט איצט מיט די פיס זייערע זיידעס, טאטעס און זייער איי-גען טייערסטע און הייליגסטע ווערטהען! און איין פרוי זאגאר שאקעלט מיט'ן קאפ אויף נישט, ווי זי וואלט דערמיט אויסדרוקען איהר פראטעסט-שטום...

באלד אבער הויבען זיי צוריק די אויגען אויף. דער רעדנער האט קענטיג זיך געכאפט, אז ער איז צו אפענהערציג און ער האט זיך גלייך איבערגע-ווארפען אויף די פאָושעכנע שולען, אנרופענדיג די לעהרער און שילער: משומדים! און דערצעהלט דערביי, אז אויף א עלטערן-פערזאמלונג פון די פאָושעכנע שולען אין ווארשע, האט א פאטער גע-בראכט זיין קינד'ס א העפט אין וועלכען ס'איז גע-געווען אויסגעמאהלט—צלמים, קאשטשאלען א. א. וו. די אויסרעכנונג, וואס דער רעדנער האט געמאכט אויף דער עמפערונג וואס אזעלכע פאקטען זענען בכח ארויסצורופען ביי א רעליגיעזען יוד—האט זיך ארויסגעוויזען פאר א ריכטיגע.

די פרומע יודענעס האבען פרייער אבגעאטעמט. נישט אומזיסט, הייסט עס, שפארען זיי אב פון זייער מויל-ביסען, צו צאהלען די פאר גילדען שכר-למוד, וואס זיי וואלטען אין די פאָושעכנע שולען פטור געווען, דערפאר זענען דאך אין קינד'ס העפט נישט פערהאן קיין פרעמדע געטער...

צי ווייסט אבער די זעלבע, אז אויך ביי איהר קינד, איז אין א אנדער געשטאלט איינגעשריבען א פרעמדער, נישט-יודישער גאט, אמת נישט אין העפט, נור אין טיפעניש פון יונגען הארץ און וועט דעריבער נישט קענען אזוי לייכט צוריסען ווערען, סיידען אפשר, היגטער דער האק פון יענע „בית-יעקב-שילערין" מיט'ן הימעלשען פייער'ל.

— — — — — — — — — — — — — —

וועלען אויך די טאטע-מאמע שפעטער דערפון געוואויר ווערען?

דער זעלבער רעדנער פערזיכערט צום סוף פון זיין רעפעראט, אז ער ווייסט פון פיעל פאקטען, אז די קינדער, קומענדיג א היים, נאכ'ן ענדיגען די פאלקס-שול, קוקען גאר אנדערש אויף דער שטוב און הויבען גאר אן די טאטע-מאמע צו לערנען ווי אזוי צו לעבען..

און מיר האט זיך געוואלט אויסשרייען צו די יודענעס מיט די טיעף-אראבגערוקטע שייטלען:

ארימע, אונגליקליכע פרוי! דו האסט געוויס היינט שנעלער ווי אלעמאל דעם „ג-ט פון אברהם'ן" אב-געזאגט און שנעל געאיילט אין דיין קינד'ס „יודישע" שולע, לויף-זשע איצט מיט דער זעלבער שנעלקייט א היים צו דיין מאן, וועלכער פראוועט געוויס איצט „מלוה-מלכה" און זאג איהם, ער זאל וואס שנעלער אפראווען זיין חסידות, ווייל שוין בקרוב וועט פון זיין שטוב אויסוואקסען א נייער „רבי" מיט נייע „פריונות"...

אבסערוואטאר.

הארכיון היהודי